

Jeger VILD
med mit job

LOTTE EDBERG LOVELESS, JOURNALIST,
STICKELBERGS BUREAU | ndu@rm.dk

[af]

[**Portræt**] Han er engageret, ikke bange for at kalde en spade for en spade og helt på det rene med, at nogle føler sig provokeret af hans udmeldinger. Men for Flemming Hansen er den åbne debat essentiel, hvis man skal sikre rimelige forhold for såvel den domfældte som personalet.

Udefra beset er forstanderstolen på Bøge Allé 16 i Ribe måske ikke den mest misundelsesværdige i øjeblikket. Opgaven, bostedet skal løfte, er tung – blandt andet på grund af flere udadreagerende, personlighedsforstyrrede beboere. Og socialpædagogerne hænger ikke ligefrem på træerne i Ribe, så bare rekrutteringen er en kabale, der kunne give de fleste gevaldigt ondt i hovedet. Oveni har forstander Flemming Hansen i forsømlig mæren parkeret sig selv på øretævernes holdeplads ved i en række artikler i *Ekstra Bladet* at fortælle om, hvordan han tidligere – på trods af, at det er uden for hans beføjelser – har konfiskeret for eksempel våben og hash på beboernes værelser.

Alt dette til trods stortrives den 49-årige forstander i sit job. Indstillingen er, at udfordringer er til for at blive mødt. Og ikke mindst, at det er vigtigt, nogen påtager sig ansvaret.

– Jeg er vild med mit job og tror på, at vi kan gøre en grundlæggende forskel. Men ind i mellem er det da hårdt. Så sætter vi en halv time af på personalemødet til 'fælles opkastning', hvorefter vi ser fremad. Der er folk her, som virkelig har gjort en fantastisk indsats gennem årene på trods af meget svære arbejdsbetinger, siger Flemming Hansen.

Livet vendt på hovedet

Det lå ikke i kortene, at Flemming Hansen selv skulle være hverken pædagog eller forstander. I seksten år arbejdede han som tømrer, men da han var 30 år, døde hans kone, og livet blev for alvor taget op til revision. Parret havde to børn i døgnpleje – en opgave, som Flemming Hansen gerne ville føre videre. Han fik stykket en model sammen, der

ved at involvere et vennepar gjorde, at han kunne beholde børnene, starte på pædagogseminariet og have et deltidsjob i en fritidsklub.

I foråret 1997 blev han ansat som assistent på Bøge Allé 16 og arbejdede på bostedet de næste to år. Herefter fik han job i Kriminalforsorgen, men beboere fra bostedet blev ved at rumstere i bevidstheden.

– Der gik ikke en dag, hvor jeg ikke tænkte: 'De der udviklingshæmmede var nu noget særligt', fortæller Flemming Hansen.

Året efter var han derfor atter tilbage på Bøge Allé 16.

Kamp for ny kurs

En tung skygge havde i mange år hvilet over bostedet. I 1992 slog en beboer fra Bøge Allé 16 en lille pige ihjel. Efterfølgende lukkede institutionen sig meget om sig selv. Overordnet arbejdede man ud fra en psyko-dynamisk tilgang. Ånden på stedet var meget disciplinær. Da Ribe Amt i 2004 tilbød Flemming Hansen posten som konstitueret forstander, udbad han sig betænkningstid. En stor opgave ventede forude, hvis han sagde ja.

– Jeg vidste godt, hvad der skulle til, men var i tvivl om, hvorvidt jeg evnede det. Amtet lagde op til, at institutionen skulle vendes fuldstændig på hovedet. En af omkostningerne var et opgør med en del af personalegruppen.

Nærmere bestemt holdt halvdelen af personalet fast i stedets gamle linje. Efter en svær proces med mange samtaler endte to med at blive fyret. Andre tog selv konsekvensen af samtalerne og

forlod bostedet. Efterspillet var grimt. Flemming Hansen blev flere gange ringet op derhjemme og lovet tæsk, og stort set hver dag, han mødte ind, blev han bedt om en redegørelse til forvaltningen affødt af henvendelser fra tidligere medarbejdere.

– Det var bestemt ikke nogen spændende periode – hverken for mig eller min familie, siger Flemming Hansen, der 1. januar 2007 blev officielt indsat som forstander på Bøge Allé 16.

Højlydt debatør

Flemming Hansen er en mand, der ikke er bange for at kalde en spade for en spade. Når det er sagt, er han – for at blive i håndværkerterminologien – heller ikke bleg for at bruge en brølende motorsav i stedet for en diskret løvsav, hvis han mener, situationen kræver det. Og det tænder nogle af. For eksempel når han i forsommerens artikler i *Ekstra Bladet* bruger ord som 'rundkredspædagogik' og liner et helt bord af konfiskerede våben op – flankeret af advarsler om, at det kommer til at koste liv, hvis ikke bostederne må beslaglægge våben. Centrum for debatten er gruppen af udviklingshæmmede domfældte med stærke personlighedsforstyrrelser, som ofte er meget udadreagerende.

– De er fuldstændig kolde og galvaniserede over for almindelige normer og regler. Deres tilgang til alt er 'mig selv'. Som regel har de en IQ omkring 70 og identificerer sig overhovedet ikke med udviklingshæmmede. De kalder de andre beboere for spassere og tosser og distancerer sig på alle måder fra dem.

– Med serviceloven fik udviklingshæmmede endelig de rettigheder, de fortjener. Men man overså, at det kunne give problemer – især i forhold til grup-

pen af personlighedsforstyrrede, hårde kriminelle, siger Flemming Hansen, der ikke mener, den lov de dømmes under er i overensstemmelse med den lov foranstaltningdommene udmøntes efter.

- Disse mennesker kan i dag tyrannisere en hel afdeling og ender ofte med at blive sendt fra sted til sted. Det er ikke acceptabelt for nogen parter, og det krænker både retsfølelse og retssikkerhed, mener Ribe-forstanderen.

Ansvarsforflygtigelse

Selvom det er bøvlet, mener han, at det offentlige bør kunne rumme denne gruppe domfældte, og ifølge loven må de faktisk kun anbringes på en § 108-institution. Flemming Hansen kalder det 'skammeligt', når vanskelige beboere skippes videregives til private institutioner med mindre tilsyn.

- Min bekymring er, at vi kommer til at legitimere den her trafik. Nogle bosteder dækker sig ind under, at disse mennesker ikke passer ind i deres beboersammensætning. Og afviser man dem, oplever man selvfølgelig ikke problemerne. Men jeg vil gerne løse opgaven og tror også på, at den kan løses. Men det kræver, at vi får nogle værktøjer til at håndtere potentielt farlige situationer, siger Flemming Hansen.

Han mener for eksempel ikke, det giver mening, at en beboer, der er dømt for væbnet røveri, kan sidde på sin institution og bestille våben hjem fra nettet, eller at en pædofil har uhindret adgang til børneporno på internettet.

- Jeg tror bestemt, der er en forventning fra retssystemet og samfundet som sådan om, at vi udøver en form for kontrol over for denne type domfældte. Men som systemet er i dag, har vi ikke mulighed for det.

- Jeg ved godt, at jeg ind imellem sætter tingene på spidsen og provokerer nogle. Men jeg forstår ikke, at der ikke er fælles vilje til at finde brugbare løsninger til gavn for alle. Jeg har ingen endelige facitlister, men det her er et problem, vi er nødt til at forholde os til, siger Ribe-forstanderen.

Hvad får jeg mest ud af

Flemming Hansen tror, nogle kritikere misforstår ham.

- Jeg taler ikke om straf. Det handler om at give et kvalificeret tilbud til nogle mennesker, der ikke kan rummes i systemet i dag – enten via mulighed for særlige virkemidler eller ved at oprette specielle enheder skræddersyet til denne gruppe.

- De profiterer ikke af et miljø med frit valg på alle hylder, men har brug for faste rammer. Det kræver, at du er fast i mælet og kan forfølge ordene i handling. Ellers bliver det tandløst, siger Flemming Hansen.

- De skal opleve, at deres handlinger har konsekvenser. Når de træder ved siden af, skal vi efterfølgende holde dem fast på, hvad de kunne have gjort anderledes i situationen. Vi skal ikke tale skyld og skam, men spørge: 'Hvad får du selv mest ud af'? Den indgang gør det nemmere at trænge igennem, netop fordi du appellerer til deres måde at tænke på, og samtidig er den i tråd med den anerkende pædagogik, vi praktiserer.

Is i maven

En sådan tilgang kræver personale, der formår at reagere med hovedet frem for mave og følelser. Den rationalitet kunne man forestille sig var svær at sikre, når man har svært ved at rekruttere uddannede socialpædagoger som Bøge Allé 16. Her tæller personalet blandt andet socialrådgivere, hk'ere og skolelærere.

- Der er aldrig nogen garantier – heller ikke med pædagoger, siger Flemming Hansen.

- Vi har alle noget med i bagagen. Og du kan være sikker på, at det er lige den knap, en beboer vil trykke på den dag, du står i en presset situation, og angsten bryder ud. Derfor forsøger vi også at motivere alle nye medarbejdere til at arbejde med sig selv og forholde sig til, hvad de har i rygsækken. Medarbejderens personlighed er mindst lige så vigtig som eksamenspapirerne.

Alle nye medarbejdere på Bøge Allé 16 bliver efteruddannet i den systemiske og anerkendende praksis, stedet arbejder

ud fra. Hovedtanken er via det gode eksempel at påvirke beboeren i positiv retning frem for at irettesætte og lede efter fejl.

- Vores beboere er hele livet igennem blevet mødt af folk, der løb skrigende væk, og sanktioner – på trods af at det er videnskabeligt bevist, at de ikke erfaringsdanner på straf. I stedet forsøger vi at være gode rollemodeller og have øje for deres ressourcer, så de langsomt begynder at tage ansvar for eget liv, fortæller Flemming Hansen.

I erkendelse af rekrutteringsproblemerne sker det også, at Bøge Allé 16 indgår uddannelsesaftaler med medarbejdere, der får pædagoguddannelsen betalt og bagefter – forhåbentlig – vender tilbage til bostedet.

Pædagog eller politimand?

Flemming Hansen konfiskerer ikke længere ting fra beboerne på Bøge Allé 16. I kølvandet på *Ekstra Bladets* artikler har Region Syddanmark indskærpet, at det er imod reglerne. Samtidig medgiver man, at problematikken er kompleks og har igangsat en proces, der gerne skal anviser nye veje for dette gråzone-område.

- Vi har for eksempel en beboer, der i frustration har sat ild til institutionen to gange. Vi kender beboerne rigtig godt og ved som regel, når der er noget under optræk. Derfor vil vi meget gerne have mulighed for at ransage denne beboers værelse, når vi fornemmer, at der kan være en ny ildspåsættelse undervejs, siger Flemming Hansen og understreger, at alt selvfølgelig skal foregå efter helt fastlagte, godkendte regler – for eksempel med indberetningspligt, to medarbejdere og beboeren selv tilstede.

Loven giver i dag ikke hjemmel for en sådan ransagning. Der skelnes skarpt mellem pædagogisk arbejde og politiarbejde.

- Men hvis vi ringer til politiet og siger, at vi har en beboer i mental ubalance, som vi tror gemmer en lyserød lighter på værelset, så rykker de altså ikke ud med dommerkendelse og hund. Efter min

De profiterer ikke af et miljø med frit valg på alle hylder, men har brug for faste rammer, siger Flemming Hansen, forstander på Bøge Allé 16 i Ribe.

bedste overbevisning gør vi beboeren en bjørnetjeneste ved ikke at reagere, siger Flemming Hansen.

Et andet eksempel er en beboer, der er dømt for at begå vold i beruset tilstand. Beboeren vil ikke tage antabus, og ofte, når han har været ved købmanden, smugler han en flaske alkohol hjem. Sprutten drikker han i løbet af et kvarter, for at personalet ikke skal nå at opdage den. Derved bringer han sig selv i fare, og samtidig viser erfaringen, at han søger ud af huset og begår ny voldskriminalitet. Det giver ikke mening for Flemming Hansen – der oftest kan spotte præcis, hvornår beboeren har sprut med hjem – at han ikke har hjemmel til at konfiskere alkoholen.

Selv i voldsomme situationer, hvor en beboer går amok, kan det være svært at få politiet til at tage affære.

– Det burde være at sidestille med en fuld familiefar, der går grassat i hjemmet. Men ofte lyder politiets argumentation, at beboeren netop er hos os på grund af sin voldelige adfærd, og at de ikke har andre anbringelsesmuligheder, fortæller Flemming Hansen, der ikke frygter, at det pædagogiske arbejde vil blive forplumret af udvidede beføjelser over for personlighedsforstyrrede udviklingshæmmede, der har begået grov kriminalitet.

Ikke tidssvarende rammer

Gruppen er de senere år blevet mere synlig, og derfor er en præcisering af rammerne påkrævet, mener Flemming Hansen.

– De fylder rigtig meget i billedet i dag. De har nok altid været der, men retssystemet er blevet mere opmærksomme på dem og sender dem ikke længere i fængsel.

På Bøge Allé 16 bliver problemerne yderligere forstærket af, at stedets rammer ikke er tidssvarende og ikke matcher beboersammensætningen.

– Vi har for eksempel kun et parcelhusagtigt fælleskøkken til alle institutionens beboere. Mange er socialt handicappede, og de dårlige fysiske rammer er ofte med til at fremkalde konfrontationer, siger Flemming Hansen.

Region Syddanmark arbejder allerede på en udflytning til en ny og moderne boform, der nok kommer til at ligge mellem Esbjerg og Varde og vil stå klar i 2012. Strukturen vil være boenheder med egne lejligheder, hvor personalet er tæt på, men beboerne samtidig har deres eget liv. Dermed forberedes de fra dag ét til det liv, der venter efter opholdet i botilbuddet.

Flemming Hansen forudser, at både den nye beliggenhed og de forbedrede rammer vil smitte positivt af på rekrutteringen.

Så alt i alt er han absolut fortrøstningsfuld og synes stadig, at 'de der udviklingshæmmede er noget særligt'.

– Jeg kan virkelig godt lide vores beboere og oplever en gensidig sympati. Flere spørger, om jeg vil være aflastningsfamilie efter domsofhævelsen. De ser, der er et menneske bag forstander-facaden, og respekterer, at jeg tør skære igenem og gå forrest. Det gælder selv de beboere, der har fået konfiskeret ting fra værelset og har været helt oppe at ringe i situationen. Bagefter har de været klar til gå gennem ild og vand for mig. Det bestyrker mig i, at det nytter, siger Flemming Hansen.

[f:] BØGE ALLÉ 16

Bo- og behandlingssted for domfældte udviklingshæmmede – § 108 tilbud under Region Syddanmark. Oprettet i 1984 af Ribe Amt.

Ligger midt i Ribe med ældrecenter, børnehave og VUC som naboer.

Botilbuddet råder over tre huse.

Stedet er normeret til 12 beboere, heraf er knap en tredjedel ikke domfældte. De domfældte beboere er blandt andet dømt for vold, sexovergreb, ildspåsættelse og trusler.

Siden 1. juni har botilbuddets ene hus, der indtil da var holdt fri for beboelse og blandt andet rummede stedets eneste mødelokale, været separat bolig for to beboere, der kræver særforanstaltninger.

Bøge Allé 16 er normeret til 28 medarbejdere, men har i øjeblikket 42 ansatte på grund af særforanstaltningerne.